

פרוטוקול מס' 170 ~~169~~

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג' ז' באדר ב' תשל"ו - 9.3.76 שעה 08.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה: י. ארידור - יו"ר
ח. אבו-דביעה
י. בארי
א. גיבלבר
א. הדליץ
ד. קורן
י. חמיר

מוזמנים:

שר המשטרה ש. הלל
היועץ המשפטי לממשלה א. ברק
ח. הירש - משרד המשטרה
ח. קרפ - המשפטים
נ/מ קרתי - משטרת ישראל
ח'כ מ. שחל
לס' 2 }
בסה' י

מ. שפט - משרד הפנים
מר לוי -
ת. רווחה - המשפטים
לס' 3 }
בסה' י

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה :

א. אדלר

סדר-היום:

1. שונות
2. בעיית גביית דמי חסות (הצעות לסדר-היום)
3. חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 20).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ארידור:

1. שונוח

א. הרליץ:
בשבוע שעבר העליתי הצעה לסדר בענין מחנה-המעפילים בעתליח. חשובתו של שר הפנים לא הייתה מספקת; השר דיבר בזלזול מוחלט על הבעיה כולה. אני מבקשת אפוא מן היו"ר שיעלה את הנושא בהקדם לדיון, בנוכחות הנוגעים בדבר, משום שיש סכנה פיזית למבנים שבמקום.

היו"ר י. ארידור:
אולי נעביר את הנושא מיד לוועדת המשנה לאחרים לאומיים, בראשותו של ח"כ דב זכין? אפשרות אחרת היא לדרון בנושא במליאת הוועדה, בנוכחות שר הפנים, אבל זאת אי-אפשר יהיה לעשות מיד, והדבר יקח זמן.

א. הרליץ:
הנושא נראה לי חשוב מכדי שיידון בוועדת משנה.

היו"ר י. ארידור:
נקיים אפוא בשבוע הבא ישיבת פתיחה במליאת הוועדה, ולאחר מכן נעביר את הנושא לוועדת המשנה.

א. הרליץ:
מי הם בכלל חברי ועדת המשנה לאחרים לאומיים? אני כשלעצמי הייתי מעוניינת מאד להיות חברה בה.

י. ברזני:
החברים הם: ח"כ זכין, ורדיגר, מנחם הכהן, ועוד חבר אחד.

ד. קורן:
בשעתו העביר יו"ר הוועדה לשר הפנים שאילתה שלי באותו נושא. האם קיבלתם תשובה?

היו"ר י. ארידור:
היתה לי שיחה עם השר או עם עוזרו, והוא שאל איך משתלבת היזמה של ח"כ קורן עם העלאת הנושא למה"י בכנסת ע"י ח"כ הרליץ. תשובה עניינית לא קיבלתי, אבל הבנתי שהשר רואה את חשובתו לח"כ הרליץ כמספקת גם את ח"כ קורן.

א. הרליץ:
אני מבקשת להפיץ בין חברי הוועדה את חשובתו של שר הפנים להצעת.

י. חמיר:
אני מבקש לנצל את ההזדמנות להביע רגש של מרידות וזעם על הטלביזיה. ועדת הפנים מסונה על נושא העתונות בארץ, ובתוקף זה אני מעלה את הענין פה, למרות שעל הטלביזיה ממש מסונה ועדה אחרת. אני מבקש לספר לכם רשמית על מה שראיתי אמש בטלביזיה, במסגרת חדשות השעה תשע.

י. תמיר:

שירור על הדיון על התקציב בכנסת
חזרו והראו ארבע פעמים בזו אחר זו - כשפרידים ב"הקעים קטעי-קישור
של הקריין - את ח"כ פעיל עומד על הבימה, שר האוצר יחידי ליד שולחן
הממשלה, וספסלי הכנסת כולם ריקים. הראו זאת כך מתוך כוונה ברורה
לפגוע בכנסת ובתדמיתה. כשאני יצאתי אמש מבנין הכנסת הראה הרשם
האוטומאטי שיש 70 חברי כנסת בבנין, אבל הטלביזיה הייתה מעוניינת
להראות דווקא את האולם הריק, וארבע פעמים בזו אחר זו בעת נאומי של
חבר כנסת אחד. באותה תכנית הראו תמונות מן השטחים, בצורה שהייתה כולה
חומר-תעמולה לאויבי המדינה. בפרלמנט הנריטי ובניית-המחוקקים האמריקאיים
אין מתירים כלל לטלביזיה להיכנס לאולם הדיונים. אילו הייתה אצלנו
הטלביזיה לפחות אובייקטיבית. היכן האחראים?

2. בעיית גביית דמי חסות

היו"ר י. ארידור:

הזמנו אילנו היום את היועץ המשפטי
לממשלה שיסביר לנו את המצב החוקי
ואת פעולות המחלקה המשפטית של הממשלה בנושא הנדון, גם מבחינת החקיקה
וגם מבחינת מדיניות הענישה.
זו הפעם הראשונה שפרופ' ברק משתתף
בישיבה של ועדת הפנים מאז נכנס לתפקידו, ואני רוצה על דעת הוועדה
ובשמי שלי לברך אותך לתפקידך.

היועץ המשפטי א. ברק:

את הדקע העובדתי למלחמתה של המדינה
בתופעה של גביית דמי חסות אני מניח
שקילתם מהמטרה. עיקר הפעולה הוא בחשיפת התופעה. כלומר, כיום סחיטת
דמי חסות ואיום כסחיטת דמי חסות הם בגדר של עבירה, שהענשים עליה הם
חמורים למדי. הבעיה אפוא איננה יצירת יש מאין, אלא נסיון לשפר את
ההליכים שלנו, ובעיקר לסייע בחשיפת התופעה ובהגאת האשמים לדין.

כאן יש נקודות אדמיניסטרטיביות בעבודת
משרד המשפטים: חומר ראיות מגיע מהמטרה, ואנחנו מצדנו צריכים לפעול
במהירות. בכל הדברים הללו כבר ניתנו הנחיות לפרקליטות, לחת עדיפות
לנושא הזה.

כמעט בכל נושא שצץ בציבור אחת התופעות
היא של גתן עדיפות לאותו נושא, וכך נוצר למעשה מצב שיש לנו כל-כך
הרבה עדיפויות - שהמטבע הזאת הולכת ונשחקת. עכ"פ, בין העדיפים -
לנושא דמי-החסות יש עדיפות מיוחדת. גם בתי-המשפט יש עדיפות לטיפול
מהיר בתיקים מסוג זה.

עמדנו בקשר עם המשטרה במטרה להיות
גמישים יותר לגבי מעמדו של עד-מדינה. אדם כזה, אפילו הוא אשם עיקרי
בענין משני, במה שאנו קוראים "מיקרו" - אנחנו לנותנים לו מעמד של
עד-מדינה אם הוא יכול לעזור לנו במקום אחר, בבעיה גדולה יותר,
ב"מאקרו", אם בי בדרך כלל איננו מעוניינים לעודד דברים כאלה.

בדרך כלל בתי-המשפט מחמירים לאחרונה
עם אנשים הנאשמים בתופעות של סחיטת דמי חסות. ומכל מקום, במידה
שהעובש נראה לנו קל מדי - אנחנו מגישים ערעור. אלה דברים שנעשו על-
ידינו תמיד, וייעשו גם בעתיד.

מה שנוגע לחקיקה בנושא זה - אני
מבקש קודם כל שנזהיר את עצמנו: קל מאוד לעבור מקיצוניות אחת לשנייה.
קל לוטר שנילחם בתופעה מסויימת בכל הכלים, נעשה חריגים לכל הכללים
שלנו על-מנת לחסל אותה. זאת איננה גישה בריאה. אנחנו חייבים לשמור
על צלילות הדעת. יש בעיה של פשע בכלל, שדמי חסות הם חלק ממנה, וצריך
להילחם בה, אבל צריך לעשות זאת תוך שיקול דעת, כששני עקרונות צריכים

היועץ המשפטי א. ברק:

להנחות אותנו: 1) מתן אמצעים יעילים ביותר בתחום המשפטי, כדי להקל על המשטרה; 2) לא לפגוע בעקרונות היסוד שלנו; לא לשכוח שיש ערכים מסויימים שאנחנו אמונים עליהם ואיננו רוצים לפגוע בהם. הרצון לייעל ולשפר את האמצעים המשפטיים שלרשות המשטרה, והרצון לשמור על הערכים המקובלים שנותנים לנו, ביחד נותנים את שני הקווים לפעילות, ומשום כך דחינו מספר הצעות שהיו בציבור, אם משום שלא היו מספיקות או משום שהיו טובות יותר מדי.

ההצעה העיקרית שאנחנו מציעים נאה בעצם לתת פתרון לקושי העיקרי שקיים בתופעה של סחיטת דמי חסות: שגם כאשר ניתנת עזרה יש בה כדי להרשיע נאשם - נותן-העדות בדרך כלל חוזר בו עד מהרה מעדותו, תחת לחץ, ובבית-המשפט סיפורו שונה לגמרי. בתופעה זו רצינו להילחם. ניסינו לבנות מכשירים משפטיים שינטרלו ככל האפשר את העדות השניה ויזנו תוקף לכל האפשר לעדות הראשונה, שניתנה מיד, ספונטנית, יש בה מן הסמנים של האמת. הצעות בשטח זה חלקן כבר מונחות על שולחן הכנסת, וחלקן עוברות עכשיו ועדות - בעיקר ועדת לנדוי - ויובאו לכנסת. ההצעות הללו הן כולן מן הסוג שמאפשר טיפול מוקדם בעדות שניתן יהיה להביאה לבית-המשפט כעדות קבילה. הכוונה היא לאפשר לגבות על-אחד עזרת בו-במקום, לפני שמתחיל המשפט, ע"י בית-המשפט עצמו, בעבירות של סחיטה, והעדות תהיה קבילה בבית-המשפט מבלי שתהיה אפשרות להביא אותו עד פעם שניה לבית-המשפט. התוצאה תהיה שיוסר האיום על עד שכבר העיד פעם בפני שופט שישנה את עדותו. ועדת לנדוי סברה שהעדות הראשונה הזאת צריכה להיות בנוכחות הסניגור של הנאשם.

אפשרות שניה: גביית עדות לא ע"י שופט אלא ע"י קצין משטרה, בתנאים מסויימים, שגם היא תהיה קבילה ע"י ביהמ"ש. אבל מכיוון שהיא נגבית ע"י המינהל ולא ע"י השופט - גם האפקט שלה יהיה קטן יותר, בעוד שהעדות מן הסוג הראשון, שתינתן לפני השופט, תהיה העדות היחידה במשפט - הרי העדות מהסוג השני תהיה קבילה בביהמ"ש, אם כי העד יצטרך להופיע שוב לפני השופט בעת המשפט עצמו.

י. בארי: ואם אי-אפשר להביא אותו - אתם מציעים שיקבלו את עדותו הראשונה במשטרה?

היועץ המשפטי א. ברק: נכון.

יש לנו עוד כמה הצעות, ביחס לסיוע. קיבלנו מהמשפט האנגלי את העקרון שבעדויות מסויימות אין להרשיע אדם על סמך עדות אחת, אלא דרושה עדות של סיוע. במשפט האנגלי עצמו יש ביקורת רבה על השיטה הזאת. הנושא נדון עכשיו בוועדת לנדוי, ויש לפנינו הצעה לבטל את הצורך בעדות-סיוע, וע"כ להקל על המשטרה בהוכחת התביעה. כמובן, אין חובה שיהיה רק עד אחד. אלא שכיום אפילו שובנע ביהמ"ש בעבירה, גם ללא עדות סיוע, אין הוא יכול להרשיע את הנאשם אם אין עדות סיוע. בינתיים, עד שיתקבל תיקון עקרוני כזה, הצענו לכנסת לומר שבאותן עבירות שבהן דרוש סיוע - שתיקת הנאשם תשמש סיוע כזה. וכאן יש בעיה קשה: אנחנו רוצים לשמור על העקרון שלנאשם שמורה הזכות לשתיק, בעוד שכאן יוצא שהשתיקה כשלעצמה פירושה למעשה הודאה. לי עצמי נראה עדיף לבטל את הצורך בעדות סיוע, ולא לראות בשתיקה סיוע. ואילו קיבלה הכנסת את ההצעה לבטל את הצורך בסיוע ולהשאיר זאת לשיקולו של ביהמ"ש - אפשר היה לעשות זאת כך. כלומר, הפגיעה בעקרון הסיוע נראת לי קלה יותר ופחות פוגעת בערכים מסויימים מאשר ביטול העקרון של זכות השתיקה של הנאשם, והיינו מציעים את הדרך הזאת, אילו היינו בטוחים שהכנסת תקבל את העקרון של ביטול הצורך בסיוע.

נראה לי שההצעות שלנו הן הצעות מאוזנות. הן מאוזנות מבחינה זאת שצריך לעשות מעשה מצד אחד, ויחד עם

היועץ המשפטי א. ברק:

זה - לא לפגוע בערכים חשובים שלנו. צריך לראות מהי המחלה, ואותה לתקוף. המחלה העיקרית בנושא דמי החסות היא חוסר רצונם של אנשים להעיד, וכאן דרושה אפוא פעולת שכנוע. אבל כשאדם כבר מעיד - יש בעיה קשה של חזרה מהעדות. את הנקודה הזאת ניסינו לתקוף, לעשות את החזרה מן העדות לבלתי אפקטיבית.

הצעה נוספת יש לנו בענין אפשרות החזקה במעצר של אנשים הקשורים בדמי חסות במשך שבועיים, כדי למנוע מהם קשר עם הסובב אותם, ועי' כ'ל מנוע מהם אינפורמציה שתעזור להם בקביעת העמדה שינקטו בעת המשפט.

בסך הכל הרושם שלי הוא שהאמצעים המינהליים שבהם נקטנו הם די יעילים. התחושה שלי היא שכיום הדברים הולכים מהר יותר מבחינה משפטית, ואני מקווה שהאמצעים החוקיים שהזכרתי - שאמנם אינם קיצוניים, ואני שמח שאינם קיצוניים - יתנו את הפרי המקווה. ואני חוזר ואומר: אני רואה את עיקר המשקל דווקא בפעולה של המשטרה, כשאנו מצדנו נותנים לה את כל הכלים במישור המשפטי, אבל עיקר העבודה הוא בכל זאת של המשטרה, בחשיפת התופעה.

מ. שחל:

לי נראה שיש סוגים של סחיטת דמי חסות שהם שונים מאלה שמשתמעים מדברי היועץ המשפטי. אחד מהם: מיסוד עבירה בהסכמה ובאישור של מוסדות ממלכתיים ומשרדי ממשלה. לפי העובדות שנתגלו לאחרונה יש כנראה היקף רחב מאוד של סחיטת דמי חסות, מעל ומעבר למה שתואר כאן, אבל גם הוא קטן יחסית לעומת תופעות שהתמסדו, תוך השלמה מצד האחראים לטיפול בהן, כשעצם ההשלמה נתנה לגיטימציה לתופעה.

ברור שדמי החסות בעיקרם נגבים בתחום המסחר; חלקם ממועדונים ופעולות בלתי חוקיות אחרות. אבל יש תופעה אחת שהיא חמורה מאוד, והיא נתנה תמריץ גם לאחרים, והיא התופעה של גביית דמי חסות במסגרת שיווק התוצרת החקלאית. מוקד רציני אחד הוא בשוק הסיטונאי בת"א; מוקד אחר - בשוק הכרמל, וכן בשוק תלפיות בחיפה. לא ידוע לי על שוק מחנה-יהודה בירושלים. אני סבור שאופן השיווק של התוצרת החקלאית שם, הבנוי על חמולות, מעורר פחות סחיטת דמי חסות מאשר בחיפה או בת"א. אני חושב שהפעילות הזאת של סחיטת דמי חסות עומדת להתחדש ביתר תוקף. רק לאחרונה הופיע אצלי אביו של אחד הנאשמים בסחיטת דמי חסות בשוק בחיפה, והודיע אצלי ש"העניין עדיין לא נגמר", והוא עומד לקחת את החוק לידי אדם העניין לא יוסדר לשביעות רצונו.

אבל עיקר הבעיה מתמקד בשוק הסיטונאי בת"א. כי שם המחזור הוא עצום - 1,3 מיליארד לירות בשנה. גם אם מוותר אפוא בשני אחוזים בלבד - זה 26 מיליון לירות, סכומים שהם מעל ומעבר לכל מה שמקובל אצלנו.

לפני שנים אחדות קבעה ועדת חזני בנושא זה דברים ברורים מאוד. היא המליצה לפני הממשלה לשפל בבעיה. בעמוד 25 של ההמלצות נאמר: יש לנהוג ברמפיסטים ביד חזקה, בכל דרך שהחוק הקיים מאפשר. ואם החוק אינו מספיק - יש ללכת בדרך החקיקה, עד שיצליחו להרחיקם סופית מהשוק. יש להפעיל סנקציות נגד סיטונאים שמאפשרים לרמפיסטים אלה לחנות על הרמפה שלפני החנות, קובעת ועדת חזני.

יש אומרים שהבעיה היום חמורה פחות, ולא משום שהיתה פעולה של יד חזקה, אלא משום שהפושעים הללו נהפכו כביכול לפתע לאנשים הגונים וחזרו למוטב. כל העוסקים בבעיה מודים כיום בקיומה, אלא שהם מכנים אותה בשמות אחרים. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים אומר בסעיף 24 שלא יימכר מצרך בר-פיקוח (וירקות ופירות הם מצרכים בני פיקוח) אלא מסיטונאי לקמעוני, כלומר לא מסיטונאי לסיטונאי. החוק העניק למועצות הייצור והשיווק סמכות להסדיר את בעיית השיווק. ובסעיף 46 אומר החוק שכל העובר עבירה מתמשכת - דינו קנס בסכום העולה

מ. שחל:

בערכו פי ארבעה על ערך הסחורה, או שנתיים מאסר. כלומר, גם היום יש חוק, ואפשר להביא עבריינים לדין.

אומר בנושא זה ביהמ"ש (פס"ד של שופטת בית-המשפט המחוזי גב' אבנור בפס"ד תיק פלילי 368/74): עד הגנה אחד העיד שאיננו מצליח לקנות סחורה טובה בלילה, משום שכשהוא מגיע למקום - הסחורה כבר מיוערת לאחר מבין הסוחרים הגדולים או לאחרים המשתלטים עליה, ואשר שמת מתנוסס על הארגז. מתברר שגם הם סיטונאים, כי למחרת קונה אותו איש את הסחורה מהם, כמובן במחיר גבוה יותר. והשופטת מתייחסת להמלצת ביהמ"ש העליון כי המצב מחייב בדיקה מצד המוסדות האחראים.

אומר שר החקלאות בתשובתו הראשונה לשאלתה שלי בנושא זה: תיאור הרמפיסטים חסר כל בסיס; קיימת פעילות מצומצמת של סיטונאים-משנה המכונים רמפיסטים; הפעילות שלהם נעשית בעיקר בזמנים של מחסור, והטיפול בהם הוא בסמכותה של עיריית ת"א. כלומר, שר החקלאות אומר מצד אחד "אין", ומצד שני: יש, אבל בעתות מחסור בלבד, כלומר בזמנים שווקא אז צריך להשתלט על התופעה.

בתשובה אחרת אמר שר המשטרה: נראה שהפרטים הנובאים בשאלתה הם נכונים. למיטב ההערכה מועסקים הרמפיסטים כיום ע"י סיטונאים שונים מרצון, וחלקם מועסקים כעובדים או כשותפים בלתי רשמיים של הסיטונאים. זה נכון. מתברר שיש קומבינציה כזאת, גם לצרכי מס-הכנסה.

בתשובה לשאלתה שניה שלי השיב לי שר החקלאות: לא פעלנו בענין הרמפיסטים, כי פעולה זו מחייבת שיתוף מצד המשטרה והעיריות ולצערכנו אין למשרד החקלאות שיתוף מצד הגורמים הנ"ל. כלומר, משרד החקלאות אינו רואה עצמו אחראי, יש לו שותפים אחרים: המשטרה והעיריה, והמשרד עצמו אינו אחראי כלל לשיווק התוצרת.

ועוד אומר שר המשטרה, בתשובתו המלאה: אין למשטרה ידיעה על מספר הרמפיסטים הפועלים בשוק. אין למשטרה תלונות ברור שהבעיה היא או אדמיניסטרטיבית, או של חקיקה מחודשת.

ג. סורן: אין צורך ברשיון להיות רמפיסט?

מ. שחל: לא. כשם שאין צורך ברשיון להיות סחטן. הרמפיסט אינו עושה שום דבר; הוא רק מפעיל לחץ שיקצו סחורה בזמן שיש מחסור כדי שאז ירווח עליה הרבה יותר ממה ששילם עבורה, אם בכלל שילם. בחיפה מדובר על ארבע משפחות, ששתיים מהן השתלטו על השוק ומשפחה שלישית רוצה גם היא את חלקה. ואלה שנפגעו גם הם אינם נקיי-כפיים בכל הענין הזה.

גם בת"א הדברים אינם בגדר של סוד; האחד מספר לשני, והם לועגים לחוק, לשלטון ולמשטרה. כי הם אומרים: היו ועדות ויהיו ועדות; אף אחד לא יעשה לי דבר; אנחנו נמשיך להתקיים ולגבות כספים. לי אמרו את זה. ומי שאומר שאיננו יודע שמותיהם של רמפיסטים - אני המצאתי למשטרה 15 שמות, כל אחד עם מי הוא עובד וליד איזו חנות. ואם אני יכולתי למצוא את השמות - חזקה על אלה שעובדים בשוק שגם הם יכלו למצוא אותם.

היועץ המשפטי רמז על ויכוח בתחום המשפטי, ודיבר על חשש של עודף-טיפול בבעיה, דבר שיפגע בערכים אחרים שלנו. ואני אומר: יש חוק; מה שצריך זה להפעיל אותו. ואם זה לא ייעשה - לא יעזור דבר. כי הקטנים רואים מן הגדולים, ואם לעין השמש פולשים

מ. שחל:

אנשים לשלושים דונם של המשטרה ואיש לא מפנה אותם משם, למרות שיש צוים של ביהמ"ש - זהו לעג לכל מי שרוצה לשמור על החוק.

לכן אני מבקש לדעת: מה הן הפעולות שהממשלה חושבת לנקוט בנדון, ובאיזו מידה היועץ המשפטי, כשמגיע אליה ידיעה שמשרד המופקר על בעיה מסוימת איננו מטפל בה, נוקט בגדו באמצעים. לא ייתכן שמשרד יטען: אינני מקבל שיתוף פעולה, כשמעולם לא פנה לאיש בנדון. מה עושה אפוא היועץ המשפטי נגד משרד שאיננו מקיים את החוק? באיזו מידה אכן נוטים בפקיד או אפילו בשלממעשה נות לגיטימציה לפעולה בלתי חוקית, ע"י כינוי תופעה של פשע במלים יפות יותר?

י. בארי:
אין להגביר יעילות משטרתית או לפצות על חוסר יעילות ע"י תיקון דיני ראיות בביהמ"ש. אלו הן שתי סוגיות נפרדות לחלוטין.

יתרה מזו: ככל שדיני הראיות מכבידים המשטרה מחוייבת בהכרח להיות יעילה יותר. וככל שדיני הראיות מקילים על התביעה - המשטרה יכולה להקל על עבודתה.

עוד בזמן המנדט הבריטי אמר אחד השופטים: תפקידו של קצין-חוקר הוא להמציא הוכחות, ולא הודאות. לשכת עורכי-הדין תקפה בחריפות את התיקון מס' 3 לפקודת הראיות. ועם כל הכבוד למשטרה - הרקורד שלה לאחרונה בכל הנוגע לגביית ראיות כשהן מגיעות לביהמ"ש איננו מזהיר ביותר, ובתי המשפט מחווייבות חריפה בשנה האחרונה על צורת גביית הודאות במשטרה. ועכשיו מציעים להכשיר אותן כהודאות בביהמ"ש, כולל מקרים שבהם העד לא יופיע כלל בביהמ"ש. אינני רוצה להסביר כיצד אפשר "לבשל" עדות פראש במשטרה, ואח"כ להבריח את העד לחו"ל ולדרוש קבלת ההודאה בביהמ"ש משום שהעד איננו.

שר המשטרה ש. הלל: המשטרה תבריא אותו לחו"ל?

י. בארי:
כן. היא תדאג להוצאתו מן הארץ. אנו יודעים בזמן האחרון שמטעמים שונים לא אסרו אנשים אלא העדיפו לשלוח אותם לחו"ל. ומי לידי יתקע שלא ייתכנו דברים כאלה כשהמשטרה תרצה שעד מסויים לא יופיע בביהמ"ש, וביהמ"ש יצטרך להסתפק למעשה בעדות שמסר האיש במשטרה?

לעזור למשטרה - כן; במשאבים, בציד, בכוח אדם, בהתמחות. אבל לא בכך שנקל עליה ע"י תיקון דיני הראיות בביהמ"ש.

כשבאו משרד המשפטים או משרד המשטרה ותיקנו את החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות זנות) ואיפשרו לגבות עדות מיידית של יצאנית נגד הסרסור - אמרו לפחות שמביאים לפני שופט. גם יש ביקורת, ואחת ההצעות היתה שמוטב להחזיק את הנאשם במעצר מלכתחילה עד לסיום ההליכים המשפטיים, מאשר להביא מיד את המתלוננת לפני שופט לגבות ממנה עדות ללא סנגורו של הנאשם. אבל כאן לפחות יש שופט. ואילו עתה מצע בכלל לאפשר עדות במשטרה ללא שופט, והמשטרה תעשה עי"כ חלק מעבודת השפיטה.

יתר על כן, בהזדמנות זו הרחבתם בכלל את היריעה, למשל בעבירות שוחד. מה ענין השוחד לסוגיה הזאת?

היועץ המשפטי א. ברט: ההצעות הללו הוצעו עוד לפני שצצה בעיית הפרוטקשן.

י. בארי:

עמדת שלי לפחות, במה שנוגע לתיקונים
בדיני ראיות כאמצעי להגברת יעילותה של
המסורה, היא שלילית ביותר. צריך לאפשר למסורה להגביר יעילות בכל
התחומים שיעזרו לה בעבודה, אבל לא על חשבון תיקון דיני הראיות.

א. הרליץ:

בוועדת החוקה נערכים עתה דיונים
מעמיקים ומסובכים בכל הנעיה של תיקון
דיני הראיות. עכ"פ, כמי שאיננו משפטן אינני מקבלת את כל ההסתייגויות
של לשכת עוה"ד. צריך להתחשב במציאות המשתנה.

אבל אני מבקשת לשאול: בכל הענין הזה
קיים גם הגורם של התייחסות הח"כ בנשוא זה. ואני מתקשה מאד להשלים
עם המצב (וזה בעקבות דבריו של ח"כ חמיר בראשית הישיבה) כפי שמתבטא
באמצעי התקשורת. איך זה אפשר לחנך את העם לאזרחות טובה כשהטלביזיה
הממלכתית משמשת בימה לעשרה פושעים צעירים, שראויינינו בעקבות הסרט
ג'וקר של יהודים גאון, וכל מוסדות השלטון עומדים מצגד?

היו"ר י. ארידור:

זהם טענו שהנעיה של אלימות איננה
אלימות מצד פושעים, אלא אלימות של
קציני מסורה החוקרים את הנאשמים.

א. הרליץ:

האין דרך, כשאנו חוזרים ומדברים על
הצורך בשמירה ואכיפה של החוק, למנוע
דברים כאלה? אתמול דיברתי עם תלמידי י"א, בני 17, והם תקפו אותי:
מתי תפסיקו לחוקק חוקים שאיש אינו מבצע אותם, ומדוע אינכם גורמים לכך
שיכבדו את החוקים שאתם מחוקקים. אנחנו מדברים כאן גבוהה-גבוהה על
פרוטקשן ועל זנות ועל פשע, ואילו אמצעי התקשורת עושים בדיוק את ההיפך.

י. חמיר:

אזלת-יד של מסל.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מצטער על דבריו של ח"כ בארי על
כך שיש להניח שיש שטה במסורה להביא אדם
לכך שימסור עדות במסורה, ואח"כ להבריח אותו לחו"ל. המשטרה היא אורגן
של המדינה, ונתונה לביקורת קפדנית ביותר, החל בביקורת הפנימית שלנו,
דרך הביקורת של שר המשטרה שמצידו נתון לביקורת פרלמנטרית, דרך הביקורת
של היועץ המשפטי לממשלה, האומבודסמן ומבקר המדינה. זהו אורגן שנוצר
כדי לשרת את המדינה ולהגן על החברה.

כבר שמעתי את הסגנון הזה של ביקורת על
הצעת החוק. כשהביא שר המשפטים את הצעת החוק, הוא הסביר שיש תופעה
מטרידה, שאדם מוסר עדות - ואח"כ מנסים אנשים מהעולם התחתון לסלק את
העד כדי לחסל את עדותו, בפרט כשמדובר כיום בעבירות בסדר-גודל של
מיליונים רבים. התשובה לדבריו אלה של שר המשפטים היתה שהסכנה ע'
תיקון החוק תהיה בכך שאז תתחיל המשטרה להעלים את העדים - מעין דרישה
לאיזון בין עולם הפשע ובין המשטרה; אלה מבדיחים ואלה מבדיחים. לי
נראה שיש כאן נסיון לפגוע באחת המערכות הפועלות בשם החברה, למען
החברה ותוך ביקורת קפדנית ביותר, בפרט שכל זה נעשה תחת ביקורת גלויה
וקפדנית של בתי-המשפט. יכול מישהו להתרשם שהנעיה היא בכלל איך להגן
על החברה מפני המשטרה, ולא מפני הפושעים.

אפשר להגיע למסקנה שהמצב תקין, ואז
אין מה לתקן. אלא שאני הבנתי שלא רק הפושעים אלא גם החברה זקוקה

שר המשטרה ש. הלל:

להגנה, ואנחנו צריכים לבחון את המערכת העומדת לרשותנו, איך אפשר באמצעותה להגן על החברה מפני אנשים שמנצלים את ערכי הדמוקרטיה והחופש כדי לפגוע בחברה. לשם כך קיימת המשטרה. ואני יכול רק להביע פליאה על כך שכן מציגים את ההמלצות הללו, שעברו את כל המסגרות, כולל ועדת לנדוי. אם כך אומרים לנו - אנחנו יכולים רק לומר: בצורה כזאת איננו מסוגלים לעשות יותר על מנת להגן על החברה מפני הפושעים. וחברי הכנסת צריכים לדעת שהקליינטים של חברי הכנסת, בניגוד לקליינטים של עורכי-הדין, הם תושבי המדינה כולה, שעליהם צריך להגן.

י. בארי: וכל זה ייפתר ע"י תיקון דיני הראיות?

שר המשטרה ש. הלל:
הדורשת תיקון ושיפור.
לא רק ע"י תיקון דיני הראיות. תיקון דיני הראיות הוא חלק מכל המערכת

א. גיבלבר:
אני מבין את ההתלבטויות של ח"כ בארי. יש מה שנקא זכויות הפרט והרצון להימנע מפגיעה בהן ע"י מעצר של אדם חף מפשע. מאידך, יש תופעה של התגברות הפשיעה במדינה, ומוכרחים לנקוט באמצעי מניעה שיאפשרו למשטרה ולבתי-המשפט להתגבר על הנגע, אם כי ברור שמתן אמצעים רחבים וגמישים יותר בידי המשטרה עלול לפגוע גם בזכויות הפרט.

בשעה זו אני כשלעצמי נוטה להקל על המשטרה ולא להכביד עליה, כי אחרת לא נתגבר על המכשלה.

הערה שניה שרציתי להעיר - בענין העדות המסייעת שהזכיר היועץ המשפטי. אני נוטה יותר לעקרון של "שתיקה כהודאה דמיא" מאשר ללכת לביטול העדות המסייעת והסתפקות בעד אחד. גם האימרה שהזכרתי נוצרה בעקבות התפתחות של דורות, ולצרכים משפטיים.

היו"ר י. ארידור: אבל בעניינים אזרחיים, לא פליליים.

א. גיבלבר:
מכל מקום, אני כחבר כנסת מעדיף להסתייע בעקרון ההפלה העצמית ע"י שתיקה, מאשר בהצעה השנייה.

הערה שלישיית: דרוש חוק האומר שלא כל אחד יכול להיות שומר (הכוונה לרמפיסטים).

היו"ר י. ארידור: יש חוק כזה.

אפי כשלעצמי סבור שמתן עדיפות בהתאם לגלי פשיעה שמתגלים ועולים מדי פעם הוא דבר יעיל כשלעצמו, ולא צריך להחבייש בכך. והראיה: בשעתו הייתה לנו בעיה של חטיפת ארנקים. בעיה זו חוסלה למעשה כתופעה המונית כשניתנה לה עדיפות מבחינת הטיפול. הוא הדין בנושא של דמי חסות. פעולה מיידית יכולה לשאת פרי. וגם ביהמ"ש העליון העלה לאחרונה בצורה ניכרת את הענשים בשלב הערעור.

מה שנוגע לתיקון דיני הראיות - יש מקום לתיקון. אבל בהצעות שהוגשו ע"י הממשלה מוגשת לפעמים האלטרנטיבה: או שמתקנים את דיני הראיות בצורה קיצונית, או שאי-אפשר להילחם בפשע.

היו"ר י. ארידור:

לא כך צריך להציג את האלטרנטיבה. אפשר לתקן את דיני הראיות מבלי לחסל אותם למעשה. בוודאי שיש מקום לגביית הודאה מוקדמת על-מנת למנוע מאדם אפשרות לחזור בו מעדותו. אבל למה דווקא בפני איש משטרה ולא לפני שופט, שגם הוא בסופו של דבר עובד מדינה כמו קצין המשטרה? ברגע שאדם מסר עדות במשטרה ומוכן לדבר לפני שהוא יוצא ומופעל עליו לחץ - אפשר להביאו מיד, תוך דקות אחדות, בפני שופט שבפניו יספור את עדותו. הבעיה אפוא איננה הצורך ללכת לקראת ביטול כללים די חשובים של דיני הראיות, אלא לתקן אותם בצורה שמסאירה בכל זאת את העקרונות שעליהם אנו אמונים.

כבר נאמר כאן שבזמן האחרות מתעוררות בעיות של גביית הודאות בלתי חוקיות. בוודאי, גם במשטרה יש מקרים יוצאי דופן, והשאלה היא איך מטפלים בהם. אני יודע שהמשטרה מביאה את אנשיה שמדחו לדין משמעתי. השאלה היא אם אנשים שגובים הודאות בצורה של לחצים פיזיים יכולים אח"כ להמשיך ולשרת במשטרה. את השאלה הזאת אני מפנה גם לשר המשטרה וגם ליועץ המשפטי. אם קצין משטרה גבה הודאה בצורה בלתי חוקית במקרה אחד - הדבר יכול לערער את אמינות הדעות שנגבתה בחוק במקרים רבים אחרים. לכן, ללא קשר עם הענשים המשמעתיים המוטלים על אנשי משטרה כאלה, צריך שקצין משטרה שניסה לגבות הודאה ע"י אלימות פיזית ישוחרר מעבודתו במשטרה, כי הוא נמצא מצידו השני של החוק. עי"כ נביא לכן שעדות שנמסרה במשטרה וזהיה קדושה בגיהמ"ש, משום שחזקה עליה שנגבתה באמצעים של אמת.

והערה אחרונה, בענין הרמפיסטים. לפי סעיף 24(3) של חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים אסור למכור מצרך בוד-פיקוח מידי סיטונאי אחד לסיטונאי אחר. כלומר, עצם המכירה של המצרך לסיטונאי אחר היא עבירה פלילית. וכשח"כ שחל אומר שהוא יודע 15 שעות של אנשים העוסקים בכך - ברור שיש כאן עבירה פלילית; עצם המכירה היא כבר עבירה, ולא צריך עוד להיכנס לשאלה אם הם גם גורמים דמי חסות. אינני מקבל את הטענה שיש סיטונאי-משנה שאינם גורמים דמי חסות. בנושא זה הייתי שמח לשמוע מה עומד להיעשות, או מה כבר נעשה.

היועץ המשפטי א. ברק:
לגבי הרמפיסטים, אין כאן בעיה עקרונית. יש תופעה שצריך להילחם בה, ויש גם הכלים לכך. הבעיה היא מעשית. לאחר השיחה שלי עם ח"כ שחל פניתי לשר החקלאות וביקשתי שיעביר לי את כל המידע שיש לו בענין. טרם קיבלתי אותו. ברגע שאקבל - נעשה כל מה שצריך לעשות בתחום זה.

מ. שחל:
העברתי למשטרה את המידע שיש בידי, כולל השמות, עם מי האנשים האלה עובדים, איפה הם עובדים וכו'. מסופקני אם לשר החקלאות יש יותר מידע. משום שכאשר הוא ערך את הביקור - הכינו לו ביקור מתוכנן, ואח"כ אפילו שמעתי: הביקור נערך בשבוע בבוקר, כשהעובדים כבר גמרו את עבודתם, כי הם עובדים בין שתיים לחמש בבוקר.

היועץ המשפטי א. ברק:
כאמור, בעיית הרמפיסטים היא בעיה של ביצוע, וחשוב שנקבל את כל המידע שיש במשרד החקלאות, וחשוב לתאם פעולות עם המשטרה. אינני יודע מה עשתה המשטרה עם 15 השמות שמסרת לה. אני מניח שהיא פעלה או תפעל בענין. נבדוק זאת.

מה שנוגע לשידורי הטלביזיה - יש בעיה יסודית של רשות השידור שהיא רשות ממלכתית עצמאית, ואיננה בפיקוחה של הממשלה, ויש מחיר גדול שמשלמים על כך. אינני חושב שהדרך הנכונה לטפל בדבר היא באמצעים משפטיים, אלא בכך שתחדור ההפרה במחשבתם של העומדים בראש הרשויות הללו שהתפקיד שהם מטלאים הוא תפקיד ממלכתי אחראי.

אבל כשיש שם קבוצה מאורגנת פעילה של אנשי העולם הזה - יש דרך לשכנע?

י. חמיר:

לפני שנה-וחצי ישבו כאן אנשי הוועד המנהל של רשות השירות, ואמרו שהם חסרי אונים.

י. בארי:

צריך לשנות את החוק.

שר המשטרה ש. הלל:

בחוק רשות השירות הבריטי, שגם היא רשות ממלכתית, יש סעיף המדבר על אחריות ציבורית.

א. הרליץ:

הכנסת רצתה להטיל מגבלה על הממשלה, חלמנוע ממנה את הפיקוח. אי-אפשר אח"כ לבוא ולטעון למה הממשלה איננה ספקחת.

שר המשטרה ש. הלל:

מכל מקום, אינני חושב שזוהי תופעה שאפשר או רצוי לספל בה באמצעים של החוק, אם רוצים - ואני חושב שרצוי - לשמור על העצמאות של הגוף הזה. אבל האנשים צריכים להבין את אחריותם הציבורית. כי עצמאות אין פירושה גם חירות לעשות מה שרוצים, אלא גם חובה לשמור על אחריות ציבורית. והבעיה הזאת יכולה להיפתר ע"י אחריות אישית של הנוגעים בדבר.

היועץ המשפטי א. ברק:

מה שנוגע להיקון דיני הראיות - נכון שיהיה זה מוטעה לומר שכדי לפתור את בעיית דמי החסות צריך לתקן את דיני הראיות. לא זה האמצעי העיקרי שבאמצעותו נפתור את בעיית הפסע. אבל כאן מדובר בפעולה משולבת, וצריך לראות את התמונה בכללותה. בדיון שהיה בממשלה על מעשי הפרוטקשן דובר על הקצאת מקורות מיוחדים למשטרה לעניין זה. יחזעם זה, אני חושב שעלינו לצאת מהנחה שדיני הראיות כפי שהתגבשו עד היום אינם דבר קדוש שאסור לנגוע בו. כל דבר צריך לבדוק לגופו. יש דיני ראיות שהם טובים ואסור לשנותם, ויש כאלה שאינם טובים וצריך לתקן אותם, ללא קשר עם דמי החסות.

הגישה של המשפט האנגליה, המטילה מגבלה פרמלית על אצם הבאה והערכה של עדות בביהמ"ש, שהיא פונקציה של חבר מושבעים שלא קיים אצלנו - לא צריכה לפעול אצלנו. ומה גם שגם שם יש ביקורת על השיטה הזאת. דיני הראיות ממלאים פונקציה חשובה של הגנה על המדינה ועל הנאשמים, אבל הם אינם פרה קדושה שאסור לגוע בה, אלא צריך לבדוק כל אחד מהם לגופו. ואסור לנו להיות מושפעים ע"י מה שנעשה במדינות אחרות בעניין זה. במדינות רבות נעה המטוטלת שנים רבות לכאן ולכאן. לנו יש מציאות משלנו. במסגרת המציאות הזאת אין מקום לדיני ראיות שהם פונקציה של שיטת משפט עם מושבעים. ייתכן שאמצעי כלשהו המוצע כאן לא נראה למישהו. צריך לבדוק אותו לגופו.

מה דעתך בעניין עדות שנבנתה במשטרה ואשר תוכל לשמש במקום עדות בביהמ"ש?

י. בארי:

הבעיה אינה פשוטה. משום שאם תעבור שליטה שאתה גורס, של גביית עדויות על-אחר ע"י שופטים, הדבר עלול להביא למצב שמשפט יתנהל כשהעדים בכלל לא יופיעו. השאלה היא אם רוצים בכך או לא.

היועץ המשפטי א. ברק:

י. בארי:

העד יופיע בבית-המשפט. אבל נדע שגם
העדות הראשונה שנגבתה - נגבתה בפני

שופט ולא במשטרה בלבד.

היועץ המשפטי א. ברק:

השאלה היא מהי מידת האמון שאתה נותן
במשטרה בגביית העדויות. אם אתה סבור
שאי-אשר בענין זה לסמוך על המשטרה - ברור שצריך ליצור טכניקות שאינן
להם קשר אינטגרלי עם המשטרה. אני כשלעצמי חייב לומר שאינני גורס את
עצם הגישה החשובה כלפי המשטרה. הדרך לפתור פגמים במשטרה היא ע"י
תיקון תגים ולא ע"י הוצאת הפונקציה קידמי המשטרה. והשיטה לפיה המשטרה
גובה עדויות שאותן היא מביאה לכיהם היא הדרך הנכונה. גם אם אנו עדים
לאחרונה - והיינו עדים למעשה גם בעבר - למקרים שבהם נגבו עדויות שלא
כדין, הדרך להילחם בכך איננה עי"כ שהמשטרה לא תגבה עדות, אלא צריך
לפתור כל מקרה ספציפי שנתגלה. ואם מדובר באיש משטרה אליהם במיוחד -
צריך לנקוט בדרך שהציע היו"ר.

אני כשלעצמי נמצא בעימות עם המשטרה לא
פעם אם להעמיד שוטר מסויים לדין משמעתי, או להביאו לבית-המשפט באשמת
חטיפה. יש כאן עימות בין היועץ המשפטי ובין המשטרה. בדרך כלל דברים
כאלה מוצאים את פתרונם. כי למעשה הקריטריונים שלי ושל המשטרה הם
אותם קריטריונים. השאלה היא איך מיישמים אותם. יש מקום לדון בהיקפו
של הדיון המשמעתי במשטרה ובעצמים שהוא מטיל. אנחנו מטפלים בזה.
הרושם שלי, מהזמן הקצר בו אני מכהן בתפקידי, הוא שהקשר שלנו עם
המשטרה הוא קשר טוב. המשטרה באה אלינו ומתייעצת אתנו, ועושה כמיטב
יכולתה לפעול במסגרת החוק. ובגורם כל פעולה שאיננה במסגרת החוק ננקטות
הסנקציות המתאימות. גם כאן צריך לזכור שאנחנו עם קטן, ויש לנו משטרה
אחת, וקל מאד לבקר אותה. המשטרה מטבעה היא אובייקט לביקורת, וגם טוב
שיבקרו אותה. אבל מסוכן מאד להפוך את המשטרה לשעיר-לעזאזל, ולהעביר
את הדגש מהתופעה של הפשע למלחמה בברוטליות של המשטרה. בפרוטקציות
של שוטרים צריך להילחם, אבל צריך לתת למשטרה את כל האמצעים במסגרת
החוק ואת כל העזרה הציבורית כדי שתוכל למלא את תפקידה. כי משטרה
שהיא מתגוננת ציבורית עלולה גם להציע למצב שהיא פועלת בצורה שלא היתה
פועלת משטרה שמרגישה שיש לה גיבוי של הציבור ושל הכנסת. דוגמה לכך -
דבריו של ח"כ בארי על המשטרה שגובה עדות ומבריחה את העד לחו"ל.

י. בארי:

לא אמרתי שזה קורה; אמרתי שזה עלול
לקרות. עובדה: קצין משטרה מסויים כבר
ננזף פעם ע"י ביהמ"ש העליון על שיטות עבודתו; הוא נשאר במשטרה, והדבר
קרה שוב. האם אני יכול לסמוך עליו בעתיד?

היועץ המשפטי א. ברק:

הסיכון שדבר כזה יקרה הוא כל-כך קטן,
שאינני חושב שמבחינת הפרופורציות
נכון להעמיד את הענין כך שהוא דורש את שינוי השיטה כולה.

לסיכום: נקודת המוצא צריכה להיות

שהמלחמה בפשע צריכה להיות כוללת, בתוך זה המחשבה על תיקון דיני
הראיות, כי דיני הראיות אינם דבר שאסור לשנותו, אלא צריך להתאים אותם
לצרכים שלנו כפי שמתגלים.

היו"ר י. ארידור:

אני מודה ליועץ המשפטי. אני חושב
שחילופי הדעות היו לברכה לנו.
באחת הישיבות הקרובות בנושא זה יוכל שר המשטרה לסווד מידע לוועדה
על צורת הטיפול של המשטרה ב-15 השמות שמסר לה ח"כ שחל.

3. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20)

היו"ר י. ארידור:

נשארו לנו שני נושאים שבהם דרושה הכרעת הוועדה. הנושא הראשון - השאלה אם אנו משאירים את הקול הכפול של ראש הרשות, או לא. בנושא זה ביקש ח"כ גיבלבר שהות להתייעצות.

א. גיבלבר:

לדעתי צריך להשאיר את הקול הכפול.

היו"ר י. ארידור:

אם כך - יש בענין זה שתי גירסאות שיונאו למליאת הכנסת. דעתי שלי היא נגד הקול הכפול, וכל הצעה שלא קיבלה רוב במועצה - פירושו שלא בתקבלה. גם הממשלה הציעה למחוק את הקול הכפול.

מר שפט:

הקול הכפול לראש העיר הוא שריד מנדטורי. גם בכנסת אין ליו"ר קול כפול, וגם לא במועצות המקומיות. יחד עם זה, גם אם נמחק את הקול הכפול של ראש העיר, צריך לזכור שעדיין נשאר לו קול כפול במקרים שהמועצה יושבת כוועדת בנין ערים. כי בנושאי תכנון יש ליו"ר ועדת התכנון המקומית קול כפול.

א. גיבלבר:

במחשבה שניה אני חוזר בי מהצעתי, ומצטרף להצעת היו"ר והממשלה.

מחליטים: לקבל את הנוסח בענין הקול הכפול כפי שהוצע ע"י הממשלה.

היו"ר י. ארידור:

ענין שני הוא הצעת החוק הפרטית של ח"כ זכ"ן בענין ישיבות הוועדות, שביקשנו לשלב חלק ממנה בנוסח החוק שלפנינו.

מר שפט:

לפניכם הצעת ניסוח. כללנו הוראה בנדון בסעיף 2, בחוסר התלהבות בולט.

היו"ר י. ארידור:

ביקשנו לשלב גם הוראה לפיה אם היושב-ראש לא מכנס ועדה - יכול לכנס אותה שליש מחבריה.

מר שפט:

בסעיף 166(א) לפקודת העיריות יש הוראה, לגבי כל הוועדות, לפיה יו"ר ועדה רשאי בכל עת לקבוע ישיבת ועדה, והוא חייב לעשות זאת עפ"י החלטת ועדה או עפ"י בקשת רוב חבריה, או עפ"י בקשת המועצה או ראש העיריה.

היו"ר י. ארידור:

אני מציע לחקן את סעיף 166(א) הנ"ל במקביל למה שאמרנו לגבי המועצה.

אפשר לחקן את סעיף 166 (א) לפקודה,
ולומר שם "שליש" במקום "רוב" חברי
הוועדה.

מר שפט:

מחליטים: לחקן בסעיף 166 (א) לפקודה: במקום "רוב"
חברי המועצה לכתוב "שליש" מחברי המועצה.

לקבל את התיקון בסעיף 2 כהצעת משרד הפנים.

מר שפט:
כשניסנו את הסעיפים 25 עד 32 התעוררו
מטפר בעיות. באחת הישיבות הועלו מספר
דברים לא ברורים. לא התברר למשל למה הייתה הכוונה כשדיברו על כך
שבראשית הישיבה ידונו בארבעה עניינים; האם הכוונה הייתה לארבעה סעיפים
לדיון או לארבע הצעות לסדר היום. בהתאם למה שדובר אז בוועדה היה
עלינו להביא נוסח לסעיף 25. אני חושש שהנוסח שהבאנו אתנו איננו עונה
למה שנאמר, משום שהדברים היו נאמרו לא ברורים, וגם הפרוטוקול של אותה
ישיבה לא שיקף את הדברים בדיוק. אני מבקש אפוא שהות להכין נוסח חדש
של סעיף 25.

ח. רווח:
אני לא נכחתי באותה ישיבה, אבל מתוך
קריאת הפרוטוקול אני מבינה שהכוונה
הייתה להצעות לסדר היום, לא לסעיפים.

היו"ר י. ארידור:
נכון. באותה ישיבה קבענו את הפרוצדורה
המקוצרת לגבי הצעות לסדר היום: שאפשר
לבקש אותן ולהשיב עליהן תוך זמן מסויים, ואז אמרנו שבתחילת כל ישיבה
ידונו ארבע הצעות לסדר היום בלבד, וזכות עדיפות במסגרת ארבע ההצעות
תהיה לאופוזיציה.

מר שפט:
הוא הדין לגבי סעיף 28. שם מדובר על
עניינים נוספים, מעבר לאותן ארבע הצעות
לסה"י המוזכרות בסעיף 25, ושם יש ההגבלה של 10 דקות וכו'.

היו"ר י. ארידור:
נדמה לי שעמדת הוועדה הייתה שאחרי
שקבענו את ארבע ההצעות לסה"י שאותן
צריך להגיש עד 48 שעות לפני הישיבה - בכך נגמר העניין, ואז אין עוד
צורך כלל בסעיף 28. אדם שהגיש את הצעתו אחרי המועד - תיכלל הצעתו
בישיבה שלאחריה.

ח. רווח:
נכון. כך למדתי גם מן הפרוטוקול.

מר שפט:
נצטרך אפוא להביא נוסח מתוקן של
סעיפים 25 ו-28.

חשומת לב נוספת מופנית גם לסעיף 65,
בו נתבקשו להביא הגדרה של "מזכיר". לאחר שיקול אנו מציעים לומר:
"מזכיר - לרבות מי שממלא תפקיד זה בפועל".

היו"ר י. ארידור:
אני מקבל את ההצעה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30

מחליטים: לקבל את הגדרת "המזכיר" כמוצע: "מזכיר -
לרבות מי שממלא תפקיד זה בפועל" (טעין 65).

הינר י. ארידור: אם לא יתעוררו בעיות נוספות - אעבור
על הנוסח הסופי של החוק ביחד עם
היועצים המשפטיים, ולאחר מכן נעביר את ההצעה למליאת הכנסת לקריאה
סופית. בשלב זה נדמה לי שאין לחוק הסתייגויות, פרט לזכות הסתייגות
אחת של ח"כ בארי, בענין השעות.

(הישיבה נועלה ב-10.30)